

Priekšsēdētājas izpildvietnieces un konkurences komisāres Margrētes Vestageres

priekšvārds 2022. gada ziņojumam par konkurences politiku

Šogad tiek atzīmēta vienotā tirgus 30. gadadiena. Tuvinādamies ES iedzīvotājus un uzņēmumus, vienotais tirgus ir viens no Savienības lielākajiem sasniegumiem un viens no tās labākajiem instrumentiem, ko izmanto, lai veicinātu mieru, aizstāvētu mūsu vērtības un nodrošinātu mūsu iedzīvotāju labklājību.

Šī gadadiena pienākusi laikā, kam raksturīga nenoteiktība. Mūsu pasaulē notiek pamatīgas pārmaiņas. Notiek pāreja no mūsu uz noteikumiem balstītās ekonomikas kārtības uz nestabilāku un neprognozējamāku kārtību. Krievijas militārā agresija pret Ukrainu ir visnelabvēlīgākā un visnāvējošākā šīs pārejas iezīme, bet mainīgā ģeopolitika ietekmē vienoto tirgu dažādos veidos, un mēs saskaramies ar saspringtām piegādes ķēdēm vai izjūtam ietekmi uz tirdzniecību. Turklāt mums ir jārīkojas, lai krasi samazinātu oglekļa dioksīda emisijas un izveidotu klimatneitrālu pasaules ekonomiku, kas, par laimi, tagad ir guvusi piekrišanu arī ārpus Eiropas Savienības. Turklāt notiek arī digitālā pārkārtošanās. Mūsu ekonomika līdz ar mūsu dzīvi ir spērusi soli uz priekšu digitālajā telpā. Tomēr dažos gadījumos šī telpa nav tik atvērta un sāncensīga, cik tai vajadzētu būt.

Visām šīm pārmaiņām ir liela ietekme, kas rada ne tikai jaunus riskus, bet arī iespējas. ES konkurences politikai ir būtiska nozīme ekonomikas pārmaiņu negatīvās ietekmes mazināšanā, vienlaikus maksimāli palielinot to ieguvumu potenciālu.

Pāreja uz digitālo ekonomiku ir radījusi milzīgas iespējas ekonomikas izaugsmei un efektivitātei, un šādas iespējas pavērsies arī turpmāk. Lai saglabātu digitālo tirgu atvērtību un sāncensību, ļoti svarīga būs konkurences noteikumu izpilde. Šī izpilde būs cieši saistīta ar Digitālo tirgu akta, kas stājās spēkā 2022. gada novembrī un ko piemēros no 2023. gada maija, izpildi. Tā mērķis ir saglabāt sāncensību digitālajos tirgos un izbeigt negodīgu praksi, ko īsteno uzņēmumi, kuri darbojas kā vārtiņi uzņēmumiem, kas uzņēmējdarbību veic tiešsaistē. Komisijas mērķis 2023. gadā ir noteikt pirmos vārtiņus un līdz 2024. gadam nodrošināt pilnīgu atbilstību pienākumiem un aizliegumiem.

Komisija 2022. gada martā — tikai mēnesi pēc neprovocētā Krievijas iebrukuma Ukrainā — pieņēma valsts atbalsta krīzes pagaidu regulējumu, kas paredzēts, lai dalībvalstis varētu atbalstīt dzīvotspējīgus uzņēmumus, kurus smagi ietekmējis šis karš. 2023. gada martā šis regulējums tika pārveidots par krīzes un pārejas pagaidu regulējumu, kas ļauj dalībvalstīm veikt pasākumus, kuri ir plašāki par tūlītēju reakciju uz enerģijas izmantošanu par ieroci, un risināt vērienīgākas problēmas, paātrinot zaļo pārkārtošanos. Šā uzlabotā regulējuma tālejošāks tvērums ļauj dalībvalstīm cita starpā atbalstīt ienesīgus ieguldījumus tādu tehnoloģiju un izejvielu atlasei, kas ir būtiskas šai pārejai, jo īpaši gadījumos, kad pastāv risks, ka ieguldījumi varētu tikt novirzīti ārpus ES. Turklāt mēs nodrošinājam, ka mūsu reakcija uz šīm problēmām joprojām atbilst mūsu principiem — lai saglabātu vienotā tirgus integritāti, šis jaunais regulējums ir mērķorientēts un īslaicīgs, un jaunie “pārejas” noteikumi tiks piemēroti līdz 2025. gadam.

Līdz ar Ārvalstu subsīdiju regulas pieņemšanu 2022. gada novembrī ES koriģē nelīdzsvarotību — lai gan mēs jau sen rūpīgi pārbaudām Eiropas Savienībā piešķirto valsts atbalstu, trešo valstu subsīdijas uzņēmumiem, kas veic uzņēmējdarbību ES, netika pārbaudītas. ES nodrošina vienlīdzīgus konkurences apstākļus, un 2023. gadā Komisija sāks īstenot un izpildīt regulu. Komisija centīsies panākt mērķorientētu izpildi, lēmumu pieņemšanas prakses attīstības gaitā nodrošinot skaidrību un

paredzamību. Tādējādi tiks saglabāts atvērts vienotais tirgus, proti, tāds, kurā visi uzņēmumi konkurē, pamatojoties uz taisnīgiem un vienlīdzīgiem nosacījumiem, neatkarīgi no to izcelsmes.

Neraugoties uz šiem transformācijas notikumiem un iniciatīvām, visās jomās turpinājās parastā konkurences noteikumu izpilde. Pretmonopola jomā Komisija pieņēma lēmumus divās karteļu lietās metāla iepakojuma un stirola monomēra tirgū. Tās darbība skāra arī digitālo jomu, kurā Komisija padarīja juridiski saistošas *Amazon* piedāvātās saistības, risinot konkurences problēmas saistībā ar pārdevēju piekļuvi *Buy Box* un *Prime* programmai. Turklāt Komisija nosūtīja uzņēmumam *Apple* iebildumu paziņojumu, kurā ietverti sākotnējie konstatējumi, ka šis uzņēmums, iespējams, ir ierobežojis konkurenci par labu *Apple Pay* — paša uzņēmuma maksājumu risinājumam. Farmācijas nozarē uzņēmumam *Teva* tika adresēts iebildumu paziņojums, kurā provizoriski konstatēts, ka tas ir ļaunprātīgi izmantojis patentu sistēmu un izplatījis nomelnojošu informāciju par konkurējošām zālēm.

Attiecībā uz apvienošanās kontroli Komisija 2022. gadā pieņēma 368 lēmumus par apvienošanos un iejaucās 18 lietās. 12 no tiem tika apstiprināti ar nosacījumiem un divi — aizliegti (*Hyundai Heavy Industries Holdings* ierosinātā *Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering CO., Ltd* iegāde un *Illumina* veiktā *GRAIL* iegāde). Il posmā puses atteicās no četriem paziņotajiem darījumiem.

Attiecībā uz valsts atbalsta kontroli Komisija 2022. gadā pieņēma 195 lēmumus saskaņā ar krīzes pagaidu regulējumu, apstiprinot 182 valsts pasākumus, par kuriem paziņojušas visas 27 dalībvalstis un kuru kopējā atbalsta summa ir aptuveni 670 miljardi EUR. 2022. gadā turpinājās Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) īstenošana — Komisija pieņēma lēmumus par gandrīz 80 ANM finansētiem pasākumiem. Turklāt Komisija apstiprināja divus svarīgus projektus visas Eiropas interesēs udeņraža tehnoloģiju vērtības ķēdē.

Visbeidzot, Komisija joprojām bija apņēmības pilna nodrošināt, ka mūsu noteikumi aizvien atbilst paredzētajam mērķim, kas pārmaiņu laikā, iespējams, ir svarīgāk nekā jebkad agrāk. Šajā nolūkā tā 2022. gadā turpināja visaptveroši pārskatīt ES konkurences politikas satvaru, pieņemot jaunās Pamatnostādnes par valsts atbalstu klimata, vides aizsardzības un enerģētikas pasākumiem, jaunās Pamatnostādnes par valsts atbalstu platjoslas pakalpojumiem un jaunus noteikumus par vertikālajiem nolīgumiem un apspriežoties ar ieinteresētajām personām par pārskatītajiem noteikumiem par horizontālo sadarbību starp uzņēmumiem.

Mērķis ir būt pēc iespējas gataviem visām problēmām, kas varētu rasties nākamajos 30 gados.
